

Φακελος

Μια αοταθής... σταθεροποίηση

Του **Χ. Α. Παπαδημητρίου**

ΑΠΟ το σημερινό κυβερνητικό σχήμα πέρασαν τρεις υπουργοί Εθνικής Οικονομίας αλλά μόνον ένας υπουργός Οικονομικών. Η οικονομία τον Απρίλιο του 1990 ήταν στη χειρότερη ίσως θέση που είχε βρεθεί στα 25 τελευταία χρόνια. Αιτία και μοχλός της οικονομικής κρίσης, το μέγεθος του κράτους, των ελλειμμάτων του, ο πληθωρισμός, η κακή διαχείριση, το άνοιγμα των λογαριασμών στις διεθνείς συναλλαγές της χώρας, η υπερχρέωση του κράτους και το μέγεθος των ζημιών των προβληματικών – κρατικών και ιδιωτικών – επιχειρήσεων.

Στη δεκαετία που έχει παρέλθει είχαν αναληφθεί δύο προσπάθειες σταθεροποίησης. Και οι δύο είχαν στηριχθεί στην υποτίμηση της δραχμής και το «πάγωμα» των επισιμικών αμοιβών, δηλαδή των μισθών. Η πρώτη, τον Ιανουάριο του 1983, απέδη άκαρπος μέσα στους ελάχιστους μήνες που ακολούθησαν. Η χώρα απέφυγε τότε να κάνει τη στρόφιλο που απαιτούν οι προσπάθειες, η διεθνής συγκυρία και τα ειδικά διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας. Πάνω στα λάθη που είχαν γίνει από τις προηγούμενες κυβερνήσεις, στα τέλη της δεκαετίας του '80, «τίσθηκαν» νέα λάθη. Το 1980 ο τιμαριθμός έτρεξε με μέσο ετήσιο ρυθμό 24,4%. Το 1989 είχε πέσει στο 13,7%.

Μεσολάβησε ένα ακόμη σταθεροποιητικό πακέτο (1985-87), το οποίο εγκαταλείφθηκε αδικαιολόγητα δεκαοκτώ μήνες πριν από τις εκλογές του 1989. Ο πληθωρισμός συνέχισε τη μακρά του πορεία: η νέα δεκαετία θα ξεκινήσει με τον τιμαριθμό να τρέχει λίγο ταχύτερα από το 20% τον Δεκέμβριο του 1990. Τον Απρίλιο του πρώτου έτους της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας ήταν στο 17,1%. Ο πρώτος υπουργός Εθνικής Οικονομίας **κ. Γιώργος Σουλιάς**, που μόλις είχε ψηφίσει έναν σημαντικό νόμο για την καταπολέμηση της φροδοφαρμαγής στην οικονομική του καθηγητή **Ζοϊλά**, ανακοινώνει μια δέμη φοροεπιδρομικών μέτρων, που υπολογίζεται να αποφέρουν στον κρατικό προϋπολογισμό 400 δισ. δραχμές. Οι δύο βασικοί συντελεστές του ΦΠΑ κερδίζουν δύο ποσοστιαίες μονάδες (8% από 6% και 18% από 16%). Επιβάλλεται έκτακτη εισφορά στα εισοδήματα των επιχειρηματιών, ενώ δεν έχει κλείσει χρόνος από τη γενική έκτακτη εισφορά. Ο φόρος σε όλα τα είδη δενικών και πετρελαίου αυξάνεται κατά 10.000 δραχμές το χιλιόλιτρο και η σούπερ πάει στις 110 δρχ. από τις 90 δρχ. που είχε φθάσει τον προηγούμενο Δεκέμβριο. Αυξάνονται επίσης ο φόρος οινοπνεύματος, ταγιάρων, τα τέλη χαρτοσήμου και τα τέλη κυκφορίας των αυτοκινήτων, πλην των καταλιτών. Αλλάει η κλίμακα των συντελεστών φορολόγησης του οικογενειακού εισοδήματος. Ο υψηλότερος συντελεστής παραμένει στο 50% για τα εισοδήματα άνω των 4,5 εκατ. δραχμών. Τέλος, αυξάνονται όλα σχεδόν τα τιμολόγια των δημοσίων επιχειρήσεων.

Ταυτόχρονας, η κυβέρνηση αποφασίζει να αφαιρέσει την επιτήρηση των μετρώων αυτών από την αναπροσαρμογή των μισθών στον δημόσιο τομέα. Η περίφημη ΑΤΑ ορίζεται στο «μηδέν» για το δεύτερο

τετράμηνο. Λίγους μήνες αργότερα, την 5η Σεπτεμβρίου, θα αφαιρεθεί από την ΑΤΑ η επίπτωση από τη δεύτερη ανατίμηση των καινομιών, η οποία αποδίδεται στην κρίση του Πρωσικού. Το σύστημα της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής θα καταργηθεί οριστικά την 24η Δεκεμβρίου 1990. Πάντως, στις 195 συλλογικές συμβάσεις που υπεγράφησαν στον ιδιωτικό τομέα, η αναπροσαρμογή των αμοιβών γίνεται ομαλά. Έτσι, η αμοιβή της εργασίας αρχίζει να διαφοροποιείται μεταξύ του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα. Πάντως, το 1990 η αύξηση των εισοδημάτων από την εργασία δεν υπερέθη τον ρυθμό του πληθωρισμού, όπως είχε συμβεί την προηγούμενη διετία 1988-89. Η λιτότητα άρχισε να διακρίνεται.

ΠΑΡΑ ΟΛΑ αυτά, η κυβέρνηση δεν ανακοίνωσε ένα ολοκληρωμένο σταθεροποιητικό πρόγραμμα. Άλλωστε, στα τρία χρόνια που πέρασαν εξακολουθεί να μην το έχει κάνει. Απειθύνεται όμως από την πρώτη στιγμή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και διαπραγματεύεται **μιστικά** μαζί της

Τελικά, οι μόνοι υπολογισμοί της κυβέρνησης που γήγχαν αληθινοί το 1991 ήταν για τους φόρους εισοδήματος και κατανάλωσης

και κατά πρώτον με τον **κ. Χεν. Κριστόφφersen** ένα «πακέτο» προγραμματικών στόχων για την οικονομία. Στόχος, η έγκριση από την ΕΟΚ ενός νέου δανείου, του δεύτερου, μετά από εκείνο του 1985 προς τον **κ. Κ. Σημίτη**. Εν τω μεταξύ, ο ως πριν από έναν μήνα υπουργός Οικονομικών **κ. Ι. Παπανοχρυσάκης** καταθέτει τον πρώτο του προϋπολογισμό, τον οποίο χαρακτηρίζει «μεταβατικό» και προσδιορίζει τους στόχους του «δικού του» προγράμματος δημοσιονομικής εξυγιάνωσης.

Ο **κ. Παπανοχρυσάκης** ονειρεύτηκε ότι θα έχει λύσει το μείζον πρόβλημα της οικονομίας μέσα σε δύο χρόνια: κατά πρώτον, μέσω της πώλησης των περιφημων **κρηματικών ομολογίων**, που εξώκειλαν στην τραπεζαφική ιστορία των δραχνοφίλων. Μόνον από αυτό το κονδύλι η κυβέρνηση θα έπρεπε να έχει εισπράξει το ποσό των 300 δισ. δραχμών. Αν το είχε κάνει, θα είχαμε (ίσως) γλιτώσει τους φόρους του προηγούμενου Αυγούστου. Δεν εισπράξαι, όμως, δραχμή.

Από τη σύλληψη και πάταξη της φροδοφαρμαγής υπολογίστηκε τότε ότι θα μπουκτού το δημόσιο ταμείο 320 δισ. δραχμές. Το 1990 και το 1991 δεν εισπράχθη δραχμή, αλλά τουλάχιστον ωφελήθηκαν οι εντιμότεροι και... φτωχότεροι των φοροφυγάδων, στην περίπτωση των ρυθμίσεων εννοικά τα χρέη τους προς την Εφορία. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμη και η «παραδοσιακή» συσταγή της σύλληψης φόρων παρελθόντων ενών (ΠΟΕ) δεν μπόρεσε να περατηρώσει. Το 1990 το υπουργείο Οικονομικών προϋπολογίζει ότι θα εισπράξει από χρεωστούμενους φόρους 214,5 δισ. δραχμές. Εισπράττει, τελικά, μόνον 105 δισ.:

Διαφορά 110 δισ. Το 1992 επιμένει να προϋπολογίζει ότι θα εισπράξει από φροδοφαρμαγιά (φόροι ΠΟΕ) 185 δισ. δραχμές, που σημαίνει αύξηση κατά 90%! Το πιθανότερο είναι να πεύσουν και εφέτος έξω. Έγκυρες πληροφορίες αναφέρουν ότι ο ρυθμός με τον οποίο προχωρούν οι εισπράξεις αυτές δεν είναι μεγαλύτερος από 9%. Δηλαδή, θα «πιάσουν» 1 δραχμή για κάθε 10 που είχαν προϋπολογίσει. Πώς να μην υπεροφορολογήσουν τη γενική όταν οι υπηρεσίες του υπουργείου Οικονομικών είναι ανίκανες να συλλάβουν τη φροδοφαρμαγιά;

Στο ίδιο ακριβώς είμα είχε υπολογισθεί ότι από την ιδιωτικοποίηση ο προϋπολογισμός θα ωφεληθεί με 320 δισ. δραχμές. Πράγματι, η ΑΓΕΤ «Ηρακλής» επέτρεψε τη διαγραφή κρατικών χρεών ύψους άνω των 100 δισ., ενώ η κινητή τηλεφωνία θα αποδώσει 60 δισ. δραχμές. Οι υπόλοιπες «μικρές» ιδιωτικοποιήσεις δεν είχαν αισθητή επίπτωση στον προϋπολογισμό. Έτσι, και στο κονδύλι αυτό η απόκλιση από τα προγραμματισθέντα ήταν σημαντική.

ΤΕΛΙΚΑ, οι μόνοι υπολογισμοί της κυβέρνησης που γήγχαν αληθινοί το 1991 ήταν στους φόρους εισοδήματος και κατανάλωσης, εφόσον οι φόροι στα καινούρια είχαν αυξηθεί πέριον τον Ιούλιο για την απελευθέρωση της αγοράς. Κατά τον ίδιον τρόπο, στις αρχές του 1992 επιδιόληκε η έκτακτη εισφορά στα ακίνητα, αυξήθηκαν και πάλι οι φόροι στα τιγάρα και τα ποτά, μαζί με την απελευθέρωση του περιωριού κέρδους, και άλλαξε το σύστημα της παρακράτησης φόρου εισοδήματος.

Το τελευταίο αυτό συνδυάστηκε με μια τολμηρή αλλαγή στη φορολογία εισοδήματος, την οποία δεν είχε προβλέψει ο προϋπολογισμός των οποίων είχε ετοιμάσει και ψηφίσει η κυβέρνηση μόλις πριν από δύο μήνες. Ο ανώτατος συντελεστής μειώθηκε στο 40% για το εισόδημα άνω των 3 εκατ. Η αλλαγή είναι σημαντική: ενώ το 1991 εισόδημα 3 εκατ. πλήρωσε φόρο 750.000 δραχμών, το 1992 εισόδημα 4 εκατ. δρχ. αναμένεται να πληρώσει φόρο 300.000. Καταργείται επίσης το σύστημα των αποδείξεων κ.λ.λ. Λίγους μήνες αργότερα, και ενώ υπουργός Εθνικής Οικονομίας έχει αναλάβει ο **κ. Στ. Μάνος**, γίνεται αντιληπτό ότι από τη «μηνι επανάσταση» ο προϋπολογισμός θα χάσει πολύ περισσότερο από αυτά που είχαν υπολογισθεί: ένας ακόμη λόγος για τη φορο-επιδρομή της 8ης Αυγούστου.

Κατά πόσον, όμως, ήταν δικαιολογημένη η επιδρομή Μάνου; και, κυρίως, έπρεπε να δοθεί η προτεραιότητα αυτή έναντι της για πρώτη φορά σαφούς ενδείξεως ότι ο τιμαριθμικός μισθωσίων να πέσει ως τα τέλη του έτους στο 11%; Ο **κ. Ευσ. Χριστοδούλου**, που είχε διαπραγματευθεί με την Κοινότητα τους όρους του δανείου, επέμεινε ότι είναι καλύτερο να ανεχθεί η κυβέρνηση ένα άνοιγμα στο δημόσιο ταμείο και να «δέσει» την εξάντληση των πληθωριστικών πιέσεων. Το παρόν κυβερνητικό σχήμα επέλεξε άλλον δρόμο: έναν δρόμο που οδηγεί την οικονομία σε *θαλάσσια ύφεση*. Έτσι, ο τρίτος χρόνος σταθεροποίησης θα βρει την οικονομία σε δύσκολη θέση και με εξαιρετικά αβέβαια την οριστική της έξοδο από την κρίση.

Για μια ακόμη φορά, οι ελπίδες, οι εκτιμήσεις και οι υπολογισμοί για τα έσοδα του Δημοσίου από την άμεση και έμμεση φορολογία απέδειξαν ότι αποκάινον σημαντικά από την πραγματικότητα. Όχι μόνον δεν περιορίστηκε η φροδοφαρμαγιά και η παραοικονομία, «η οποία στην τελευταία δεκαετία

Τα ελλείμματα δεν... ρεμβάζουν

Τι έλεγε πέρυσι τέτοιοι καιροί στη «Ρέμβη» ο Πρωθυπουργός και τι λένε φέτος οι αριθμοί

Του **Δ. Πετυχάκη**

ΠΕΡΥΣΙ τέτοιοι καιροί. Κυριακή 7 Σεπτεμβρίου, στο εστιατόριο «Ρέμβη» της Θεσσαλονίκης, ο πρωθυπουργός **κ. Κ. Μητσοτάκης** έδινε την παραδοσιακή συνέντευξη Τύπου μετά τα εγκαίνια της Έκθεσης και ήταν σε μεγάλα κέφια. Απαντούσε σύντομα και αποφασιστικά σε όλες τις ερωτήσεις, τόσο γήγορα που κανείς από τους παρευρισκόμενους δημοσιογράφους, ίσως και πένιητα τον αριθμό, δεν έμεινε παρασυνεμένος. Όλοι έκαναν τις ερωτήσεις τους και όλους τους «πρόλαβε» ο Πρωθυπουργός.

«Στη χθεσινολαβρηνή ομλία σας, που έδωσε και το στίγμα της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης για τον ερχόμενο χρόνο, κάνατε μακροσκελέστατη αναφορά στο πόσο δύσκολη έγινε η κυβέρνηση στην προσπάθειά της να ελέγξει τα ελλείματα του Δημοσίου. Και όμως εσείς ο ίδιος παραδεχθήκατε ότι τα αποτελέσματα της προσπάθειάς αυτής δεν ήταν ικανοποιητικά. Πόσο πιο δύσκολη θα πρέπει να γίνει ακόμη η κυβέρνηση για να επιτύχει τον στόχο της μείωσης των ελλειμμάτων», ερώτησε τον Πρωθυπουργό προς το τέλος της συνέντευξής ένας δημοσιογράφος.

«Όσο δύσκολη χρειάζεται για να μειωθούν τα ελλείματα», είπε, δίχως να μεσολαβήσει έτω και ένα δευτερόλεπτο δισταγμού η σέφνης μεταξύ της υποβολής της ερώτησης και της απάντησης.

Με βάση αυτών τον διάλογο, είναι δύσκολο να κατηγορηθεί κανείς τον Πρωθυπουργό για έλλειψη ειλικρίνειας, τουλάχιστον όσον αφορά τη δημοσιονομική (φορολογική, τελικά) πολιτική της κυβέρνησης. «Όσο δύσκολη χρειάζεται». Στην ομλία του όμως το προηγούμενο βράδι στο ξενοδοχείο «Μακεδονία Παλλάς», είχε διαβεβαιώσει το ακροατήριό του, τις παραγωγικές τάξεις, ότι δεν επρόκειτο να επιβληθούν νέοι φόροι το 1992. Αντίθετα, σύμφωνα με την περυσινή ομλία, επρόκειτο να έχουμε μείωση των συντελεστών της φορολογίας, άμεσης και έμμεσης.

Το υπουργείο Οικονομικών είχε ήδη σχεδιάσει την απολοποίηση του συστήματος της φορολογίας εισοδήματος, τη μείωση των συντελεστών, ιδίως αυτών για τα υψηλά εισοδήματα, και είχε επίσης ενημερώσει τον Πρωθυπουργό για τις ανακατατάξεις των κατηγοριών του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) που συνηθίζονε η Κοινότητα και για την κατάργηση, βεβαίως, του υψηλού συντελεστή 36%. Αντά είχε υπόψη του ο Πρωθυπουργός τη ώρα που εξέγγυλε τη μείωση της φορολογίας και την παράλληλη προσπάθεια για τη μείωση των ελλειμμάτων.

ΠΩΣ, λοιπόν, θα ελέγχονταν τα ελλείματα αφού τα έσοδα του κράτους θα μειώνονταν από τη μείωση της φορολογίας εισοδήματος και κατανάλωσης; Η απάντηση στην περυσινή ομλία ήταν λίγο - πολύ η γνωστή: περικοπές στις δαπάνες ύψους δεκάδων δισ. δραχμών, καταπολέμηση της φροδοφαρμαγής, μηχανοργάνωση των εφοριών, διασταύρωση των φορολογικών στοιχείων, εκτεταμένη χρήση των ταμειακών μηχανών κ.λ.λ.

Για μια ακόμη φορά, οι ελπίδες, οι εκτιμήσεις και οι υπολογισμοί για τα έσοδα του Δημοσίου από την άμεση και έμμεση φορολογία απέδειξαν ότι αποκάινον σημαντικά από την πραγματικότητα. Όχι μόνον δεν περιορίστηκε η φροδοφαρμαγιά και η παραοικονομία, «η οποία στην τελευταία δεκαετία

3

Οι εξαγγελίες Μητσοτάκη στη ΔΕΘ εφέτος, πέρυσι και προπέρυσι...

Εργα πολλά, αλλά με βήμα σημειωτόν

Του **Στ. Χαϊκάλη**

ΤΟ ΔΗΜΟΦΙΛΕΣΤΕΡΟ θέμα στις ομιλίες των πρωθυπουργών στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης είναι η εξαγγελία έργων υποδομής. Ο **κ. Κ. Μητσοτάκης** έχει έναν λόγο παραπάνω να επιμένει σε αυτόν τον τομέα, αφού οι άβηθονικοί πόροι της ΕΟΚ δίνουν ευκαιρίες για δημοπρασίες, ενώ, από την άλλη, η κυβέρνηση εμμένει στην κατεύθυνση των μεγάλων έργων (αεροδρόμιο, Αεγλώως κ.λ.π.).

Το χαρτί της κυβέρνησης είναι ότι υπογραφεύται να απορροφήσει μέσα στο 1993 ένα πολύ υψηλό ποσόν από κοινοτικά κονδύλια του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) που δεν κατάφερε να αξιοποιήσει η χώρα ως κατά τα προηγούμενα χρόνια. Πράγματι, το 1993 η συμβολή της ΕΟΚ στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΑΕ) θα είναι περί τα 800 δισ., ένα ποσόν που υπερβαίνει το σύνολο του ΠΑΕ της επετηνικής χρονιάς.

Το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘ) έχει καταφέρει τον τελευταίο ενάμημο χρόνο να αυξήσει τους ρυθμούς απορρόφησης. Αυτή η δυναμική δημιουργεί αισιοδοξία για την ικανοποιητική εκτέλεση του υπολοίπου ΚΠΣ. Με αυτά τα δεδομένα, ο **κ. Μητσοτάκης** υποσχεται μια εντυπωσιακή αύξηση των επενδύσεων υποδομής μέσα στο 1993.

Η ΑΥΞΗΣΗ του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΑΕ) κατά 35-40% αποτελεί έκληψη για όσους έχουν στραμμένο το βλέμμα στην αυστηρή περιοριστική πολιτική. Το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσόν προέχεται από αναγκαστική απορρόφηση από τα κοινοτικά ταμεία είναι ένα στοιχείο που η κυβέρνηση θεωρεί πως μπορεί να το ξεπεράσει στο επίπεδο των εντυπώσεων.

Ενώ η αρχική σκέψη ήταν να ξεπεράσει ο προϋπολογισμός του ΠΑΕ για το '93 το ένα τρίτο, δραχμές, οι τελευταίοι προανατολισμοί στο ΥΠΕΧΩΔΕ οδηγούν σε μια ισορροπία περί τα 920-950 δισ. δραχμές. Αυτό σημαίνει κατ' αρχήν ότι οι εθνικοί πόροι θα έχουν ακόμη μικρότερη συμμετοχή στο ΠΑΕ. Πέραν αυτού, το νέο πλαίσιο έχει σχέση με τους σχεδιασμούς για την αναδιάταξη του αντικειμένου που εξυπηρετεί το ΠΑΕ.

Ηδη έχει συζητηθεί στο ΥΠΕΘ η ιδέα να απαλλαγεί το ΠΑΕ από όλα τα δάση που δεν έχουν σχέση με έργα και αναπτυξιακά προγράμματα. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι αναλαμβάνει «έξωση» από το Πρόγραμμα έργα κύλινης μολογοβόλων αναγκών (του ΚΕΠΕ, λένε στο ΥΠΕΘ, του ΙΓΜΕ, των προβλημάτων, των αποζημιώσεων για απολύσεις κ.λ.π.).

Η ηγεσία του ΥΠΕΘ έχει αποφασίσει να κινηθεί προς αυτή την κατεύθυνση. Ο στόχος είναι να διατίθενται οι πόροι του ΠΑΕ κατά 90% σε έργα υποδομής και όχι κατά 50% περίπου, όπως εκτιμήσθη ότι γίνεται σήμερα. Αυτού του είδους το ενδιαφέρον φαίνεται σε πρώτη ματιά θετικό, αλλά εκφράζονται φόβοι ότι οι τομείς που καλύπτονται από το ΠΑΕ (π.χ. μισθοί του ΚΕΠΕ) θα μείνουν «ορφανοί» από χρηματοδότηση, καθώς θα μεταφερ-

θούν ως βάρος σε πολύ πιο προώμιμητικά σκέλη του προϋπολογισμού.

ΕΝΩ ΟΜΩΣ τα νούμερα του ΠΑΕ και οι πάμπολλες εξαγγελίες (αεροδρόμιο Σπάτων, αυτοκινητόδρομοι, τηλεπικοινωνίες κ.λ.π.) δημιουργούν εντυπώσεις και ευφορία, το άλμα δείχνει να αναστρέφεται όσο πλησιάζει κανείς στα συγκεκριμένα εργοτάξια.

Το έργο του φυσικού αερίου πορεύεται με ρυθμό που θα το φέρει εις πέρας με καθυστέρηση δύο ολόκληρων χρόνων. Οι εκκεμότητες είναι πάρα πολλές, ενώ το βασικό πρόβλημα εντοπίζεται στο άνευρο κρατικό μανάτζμεντ.

Το μετρό δεν φαίνεται να χαρακτηρίζεται από καλή τετην ηγεία. Οι εσωτερικές τριβές της κοινοπραξίας και η σκληρή μάχη μεταξύ ομοιώνων εταιρειών για το ποια θα αποκομίσαι τα μεγαλύτερα σφέλη δίνουν μια ερημνεία των καθυστερήσεων και της χωρίς ενδοιασισμό προώθησης των όποιων εργασιών. Όλα αυτά φέρνουν στην επιφάνεια την υποτονική παρουσία του ελληνι-

Η αύξηση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΑΕ) κατά 35-40% αποτελεί έκληψη για όσους έχουν στραμμένο το βλέμμα στην αυστηρή περιοριστική πολιτική

κού Δημοσίου και του υπουργείου Χωροταξίας (ΥΠΕΧΩΔΕ). Όχι μόνον δεν στηρίχθηκε το ελληνικό κατασκευαστικό δυναμικό κατά την υπογραφή της σύμβασης, αλλά δεν υπάγεται στη σημερινή φάση της κατασκευής αποτελεσματική διαχείριση.

Στο υπό κατασκευή εργοστάσιο της αλουμινίας οι εξελίξεις είναι πολύ χειρότερες. Η κυβέρνηση επικαλείται ως ελαφρυντικό το ότι παρέλαβε ένα προβληματικό project, πλην όμως δύσκολα θα αρθρώσει απαντήσεις στην κριτική που λέει ότι το έχει φέρει σε ακόμη πιο δύσκολο σημείο.

Ο προηγούμενος υπουργός Βιομηχανίας **κ. Α. Ανδριανοπούλος** είχε στείλει επιστολή (30.6.92) στον Πρωθυπουργό με την οποία υπεστήριζε ότι είναι αδύνατον να βρεθεί ιδιώτης επενδυτής που θα θέλησαι να συμμετάσχει στην επένδυση. Λίγες ημέρες μετά, ο υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας **κ. Αρ. Τσιπλανάκης** έστειλε τηλεόμιση Ρώσους, από τους οποίους ζητούσε πίστωση χρόνου ως τον Σεπτέμβριο προκειμένου να ολοκληρώσει τη διερεύνηση η αμερικανική Kaiser.

Η αβειάωτητα στα Βαλκάνια και οι αρνητικές οικονομικές εξελίξεις στην Ρωσία δεν αφήνουν πολλές ελπίδες για την εξεύρεση οσοδούρου τρίτου επενδυτή. Αν όμως το έργο σταματήσει εκεί όπου έχει φθάσει, τότε το κόστος για τον έλληνα φορολογούμενο θα ξεπεράσει τα 35-40 δισεκατομμύρια δραχμές, για ένα εργοτάξιο που θα μείνει στη μέση. Το έργο «σβένεται» επί 13 χρόνια και μέχρι στιγμής έχουν ξοδευθεί περί τα 17 δισ. δραχμές, αλλά έχουν ανοιχθεί σημαντικές υποχρεώ-

σεις απέναντι στους προμηθεύτες εξοπλισμού και τους ρώσους εταίρους.

Οι πιο αισιόδοξοι για την πορεία του έργου υποστηρίζουν ότι δεν είναι μικρή η πιθανότητα να συμμετάσχουν με ακόμη μεγαλύτερο ποσοστό οι Ρώσοι, χωρίς να καταβάλουν ρευστό, αλλά με τη συμβολή σε εξοπλισμό, τον οποίον έχουν στη διάθεσή τους.

ΤΟ ΠΟΛΥΣΥΖΗΤΗΜΕΝΟ έργο της εκτροπής του Αεγλώου βρίσκεται σε κρίσιμη φάση. Κορυφώνεται αυτές τις ημέρες η διαδικασία της διαπραγμάτευσης του ΥΠΕΘ με τη μοναδική κοινοπραξία των εταιρειών που θα αναλάβει την κατασκευή των έργων. Ο υφυπουργός **κ. Τσιπλανάκης** επιμένει να κλείσει τη συμφωνία στα 82,5 δισ. δραχμές.

Οι ξένες εταιρείες που είναι επικεφαλής της κοινοπραξίας (αγγλική και γερμανική) προσπαθούν να μειώσουν το ποσοστό των ελληνικών για να αυξήσουν τα περιθώρια του δικού τους κέρδους. Παράγοντες του ΥΠΕΘ που ρωτήθηκαν για το πώς θα αποφευχθεί το κακό προηγούμενο του μετρώ, όπου εκποτίσθηκαν οι έλληνες κατασκευαστές, εκτιμούν ότι μπορεί να διασφαλισθεί η εργασία συμμετοχή μέσω των εργατημικών επιστολών.

Η κυβέρνηση και η κοινοπραξία έχουν ακόμη ριζικές διαφωνίες ως την υπογραφή της σύμβασης. Η πρώτη από αυτές αφορά τη διαίτησή, καθώς οι κατασκευαστές επιμένουν να είναι διεθνής, ενώ το ΥΠΕΘ συζητεί μόνο για τα ελληνικά δικαστήρια. Το δεύτερο σημείο τριβής έχει σχέση με τον «αέρα» που είναι δυνατόν να ζητήσει η κοινοπραξία μετά την ολοκλήρωση της οριστικής μελέτης. Το ΥΠΕΘ δεν δέχεται να υπερβεί το τελικό κόστος τα 85 δισ. δραχμές.

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, συνεχίζεται η προβληματική διαχείριση των δημοσίων έργων, που οδηγεί σε ολένια και πιο έντονα βλαβήματα κρίσης. Οι δημοπρασίες της επετηνικής περιόδου είναι αναμνησθητά μικρότερου όγκου απ' ό,τι οι περυσινές, γεγονός που οδηγεί πολλές εταιρείες σε ακόμη σκληρότερο ανταγωνισμό. Η απροθυμία του ΥΠΕΧΩΔΕ να εραρμόσει κάποιους κανόνες του παιχνιδιού επιφέρει καινούργιες διλοκλήσεις στον επικίνδυνο για την υποδομή καθηφόρο των απίθανων εκπτώσεων.

Τα ποσοστά εκπτώσεων που δίνουν πολλές εταιρείες βρισκόνται πάνω από το 60%, δηλαδή δέχονται να κατασκευάσουν τα δημόσια έργα στο 35-40% του κόστους! Σε ένα συγκροτήμα εργατημικών κατοικιών δόθηκε έκπτωση 64,5%, γεγονός που κάνει κάποιους τεχνικούς να βλέπουν στοίχημα ότι τα στίπια θα είναι για κατεδάφιση.

Στις ενδιαφερόμενες εξελίξεις του τελευταίου καιρού περιλαμβάνονται οι εκδηλώσεις ενδιαφέροντος για το μετρώ της Θεσσαλονίκης που δόθηκαν την περασμένη εβδομάδα. Αξιολόγως είναι οι δημοπρασίες για κατοικίες αξιωματικών στη Θράκη (από τη ΣΥΚΕΑ), για το Βυζαντινό Μουσείο (25.9.92) και για μια σειρά οικοδομημάτων έργων του υπουργείου Εργασίας. Το ύψος του προϋπολογισμού τους είναι 1-2,5 δισ. δραχμές, αλλά υπολείπονται κατά πολύ του περυσινού οργάνωμο.